

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ “

4824, с. Борино, обл. Смолян, ул. „Христо Ботев“ №29, тел.:03042/21-45,21-46, e-mail: souborino@mail.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР

/Зекир Велчев

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

ЗА УЧЕБНАТА 2016/2017 ГОДИНА

Приета на Педагогически съвет с Протокол №12/ 07.09.2016 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. База за изработване на училищната програма
2. Мисия и визия на училището по отношение на превенция на отпадането на ученици
3. SWOT анализ
 - 3.1. Силни страни
 - 3.2. Слаби страни
 - 3.3. Възможности
 - 3.4. Заплахи/ опасности
4. Целева група
5. Причини за отпадане на учениците от училище
6. Цели на стратегията
7. Задачи и дейности за постигане на реални резултати
8. Приложения

I. БАЗА ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА

1.1. Необходимост от въвеждане на система в дейностите по превенция на отпадането

1.2. Необходимост от готовност за посрещане на нови предизвикателства, свързани с предпоставки за отпадане на ученици (социални и икономически фактори, процеси на миграция, честа смяна на местоживеенето и др.)

2. УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО на ученици е изработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване, на предложената от Европейската Комисия „Стратегия за интелигентен устойчив растеж „Европа 2020” и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на всички деца на възможности за най-добър старт в живо, в съответствие с Националната стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013-2020/.

3. УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО е съобразена и с:

3.1. Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006-2016 (Раздел VII)

3.2. Проектът за План за действие за превенция и намаляване на отпадането от училище 2007-2010

3.3. Интегриран план за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на детето 2006-2009.

4. УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО се базира на основни принципи на включващото образование:

4.1. Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;

4.2. Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;

4.3. В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;

4.4. Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата;

4.5. Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;

4.6. Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;

4.7. Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

При изработване на Училищната програма бяха взети предвид и изводите в Заключения на Съвета на Европа относно ролята на културата в борбата с бедността и социалното изключване (2010/С 324/03) и Заключения на Съвета от 18 ноември 2010 година относно ролята на спорта като източник и двигател за активно социално приобщаване.

Приемаме, че достъпът, участието и възпитанието в областта на културата и спорта могат да играят важна роля в борбата с бедността и социалното изключване, за насърчаване на по-широко социално приобщаване като благоприятстват личностното развитие.

II. МИСИЯ И ВИЗИЯ НА УЧИЛИЩЕТО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕ

Цялостната училищна политика се основава на **мисията на СУ „Никола Вапцаров” – с. Борино**: чрез гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

1. учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;
2. да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
3. да развиват творческите си заложби и способности;
4. да изградят умения и навици за здравословен начин на живот;
5. училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички деца от района, подлежащи на задължително обучение.

Визията на СУ „Никола Вапцаров” – с. Борино: като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и ученици, застрашени от отпадане, която осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот.

1. Разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците – клубове по интереси и работа по проекти;

2. Съчетаване на класноурочни, извънурочни и извънкласни форми на обучение и възпитание;
3. Висококвалифицирани и мотивирани учители, работещи като екип от отговорни и развиващи се личности, проявяващи толерантност, загриженост и зачитане на човешкото достойнство;
4. Работа с изявени в различни области деца /спорт, изобразително изкуство, танцови изяви, фолклорна формация „Василица”/;
5. Работа с деца в неравностойно социално положение;
6. Работа с деца с хронични заболявания и поведенчески проблеми;
7. Работа с деца с различна етническа принадлежност;
8. Уютна и функционална образователна среда.

III. SWOT анализ:

3.1. Силни страни:	3.2. Слаби страни:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Квалифицирани учители 2. Интерактивни методи на обучение, използване на ИКТ 3. Извънкласни дейности 4. Възможности за изява в различни области 5. Създаване на приятелска среда 6. Добра материална база 7. Работа по проекти, клубове по интереси 8. Целодневно обучение - ПИГ 9. Безплатни закуски I-IV клас 10. Безплатни учебници I-VII клас 11. Извършване на редица дейности по превенция на отпадането 12. Подходящи ЗИП 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неусъвършенстван регистър на ученици, застрашени от отпадане 2. Недостатъчна роля на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от отпадане 3. Недостатъчно ефективно взаимодействие училище - родители 4. Голям брой извинени и неизвинени отсъствия на учениците, който е предпоставка за отпадане 5. Слаб родителски интерес и контрол 6. Недостатъчно ефективно взаимодействие на училището с други институции, работещи по проблемите на преждевременното напускане на образователната система
3.3. Възможности:	3.4. Заплахи:
<ol style="list-style-type: none"> 1. кандидатстване по различни проектни предложения, насочени към финансиране на 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите

<p>превантивни по отношение на отпадането дейности</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. интерактивно обучение 3. гражданско образование 4. ранно идентифициране на децата в риск чрез проучване на потребностите и интересите на децата в риск 5. нови форми за по – голямо ангажиране на родителите 6. действено ученическо самоуправление 7. разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството 8. поддържане на база данни, индивидуално портфолио, индивидуални програми за всяко застрашено дете 9. периодична оценка и актуализиране на мерките 10. разширяване на връзките с извънучилищните институции 11. реинтеграция на отпаднали деца 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Неефективни санкции по отношение на децата 3. Неизпълними санкции за родителите 4. Нисък жизнен стандарт на семействата на учениците 5. Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище 6. Липса на финансови възможности за подкрепа на застрашени от отпадане деца 7. Негативно влияние на приятелската среда, на „улицата” 8. Липса на подкрепяща среда около училището 9. Миграционни процеси, честа смяна на местоживеенето, мигриране в чужбина
---	---

IV. ЦЕЛЕВА ГРУПА

1. Ученици от I до VII клас, които са застрашени от отпадане по различни причини – за които съществува обективен риск от социално изключване и липсват форми за социална подкрепа;
2. В по-общ смисъл целевата група включва всички ученици от училището – 1-XII клас като смисъл на превенция.

V. ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ/РАННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

1. Икономически причини:

- 1.1. Безработица, ниски доходи, понижен жизнен стандарт.
- 1.2. Невъзможност за закупуване на учебници и помагала /особено в гимназиален етап.

2. Социални причини:

- 2.1. Липсата на подкрепяща среда около училището;
- 2.2. Необходимост за извършване на работа в дома, грижа за роднини, близки;
- 2.3. Конфликти в семейството, проблеми между родителите (развод, нови партньори на родителите, пиянство, побой).
- 2.4. Смяна на местоживеенето, трудова миграция на родителите;
- 2.5. Липса на родителски надзор и заинтересованост на родителите;
- 2.6. Негативно отношение към образованието на родителите и/или детето;
- 2.7. Прекъснали обучението си поради липса на мотивация за учене
- 2.8. Слаба публични изяви на децата;

3. Етнокултурни причини:

- 3.1. Недобро владеене на книжовен български език, поради билингва среда – за ученици, за които българският език не е майчин;
- 3.2. Академичният стил на учебните програми и големия обем на информация в урочните единици – трудни за ученици слабо владеещи книжовния български език;

4. Институционални причини:

- 4.1. Липсата на диалог с останалите институции имащи отношение към децата;
- 4.2. Липсата на училищна стратегия за работа с родителите на децата с асоциално поведение и превенция на отпадането.

VI. ЦЕЛИ НА УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ

1. Обща цел: Обхват и задържане на децата в училище чрез мотивация и създаване на положителна нагласа към учебния процес.

2. Конкретни цели:

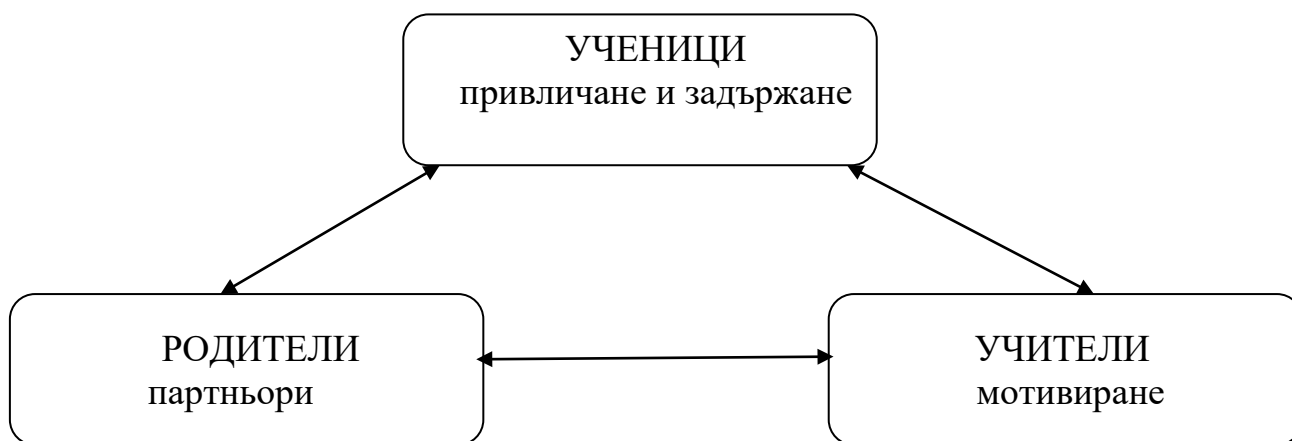
- 2.1. Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност - *Индикатор за постигане – намаляване на неизвинените и извинени отсъствия*

2.2. Създаване на положителни нагласи към учебния процес

Индикатор за постигане – повишаване на успеха на застрашените ученици

2.3. Изграждане на външна подкрепяща среда за превенция на отпадането (подобряване на взаимоотношенията с институциите и родителите)

Индикатор за постигане – подобряване микроклимата и част от конфликтите в училище

VII. ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Прилагане самостоятелна форма на обучение – програми за придобиване на ключови компетентности .
2. Провеждане на консултации и допълнителна лятна работа с ученици за достигане на ДОИ.
3. Изработване ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца; административни проверки:
 - 3.1. Водене на регистър по образец */Приложение 1 и Приложение 2/*.
 - 3.2. *Регистърът се води от председателя на УКБППМН по информация, подадена от класните ръководители.*
 - 3.3. *председателят на УКБППМН изнася обобщена информация пред Педагогическия съвет.*
4. Информирание дирекция „Социално подпомагане“ за учениците, допуснали 5 неизвинени отсъствия в рамките на един месец.
5. Своевременно информирание на родителите за допуснати отсъствия и слаб успех на учениците.
6. Разработване на планове:
 - 6.1. План за прибиране и задържане на ученици до 16-годишна възраст, подлежащи на задължително обучение. Съгласуван с ОБА – Борино;
 - 6.2. Включване в плановете на МО на дейности за превенция на отпадане и работа с деца в риск;

7. Проучване чрез анкети и др. методи на желанията за участие на учениците в извънкласни дейности
8. Сформиране на нови групи по извънкласни дейности в зависимост от желанията. Приоритетно включване на децата в риск в групи по проект „Твоят час“.
- 8.1. *Класните ръководители и учителите мотивират застрашените от отпадане деца да се включат в избрани от тях извънкласни форми.*
9. Създаване на годишен училищен календар за извънкласни дейности и изяви / Включени към Годишния план на училището/.
- 9.1. *В календара се включват училищни конкурси и състезания, чествания, празници, ден на таланта, спортни мероприятия.*
- 9.2. *Мотивиране на застрашените от отпадане ученици да се включват в зависимост от възможностите и подготовката си.*
10. Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището; План-график за провеждане на родителски срещи.
11. Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема – работа с МВР, ДПС, Община Борино, „Закрила на детето“, Дирекция „Социално подпомагане“, Читалище „Обнова“ – Борино, НПО.
12. Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби деца.
13. Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането.

ДИРЕКТОР:

(Зекир Велиев)

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ“

4824, с. Борино, обл. Смолян, ул. „Христо Ботев“ №29, тел.: 03042/21-45, 21-46, e-mail: souborino@mail.bg

Приложение 2

УТВЪРДИЛ

ДИРЕКТОР:

/Зекир Велиев/

ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНЪЧНА КАРТА НА РИСКА ОТ ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА И ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

I.) ДАННИ ЗА УЧЕНИКА

Име, презиме, фамилия :

Дата на раждане :

Пол :

ЕГН : Адрес:

Телефон :

Ел.поща:

Клас:

Учебна година:

- 1. Важни събития от училищния живот на детето**
- 2. Здравословно състояние на детето**
- 3. Образование**
- 4. Социална интеграция на детето**

Други данни :

Забележка: Източници на информация в този раздел могат да бъдат:

- Постижения/резултати от входните, междинни и изходни нива, споделени наблюденията на учителите и възпитателите за работата на ученика в клас, самостоятелната подготовка, индивидуалните и груповите учебни занимания и др.
- Наблюдения на класния ръководител, други учители и възпитатели, проведени разговори с ученика и родителите/настойниците, проучване сред връстниците, информация от местни институции (детска градина, училище, отдел за закрила на детето и др.), резултати от психологическа консултация/проведени тестове от специалист и други

II. ДАННИ ЗА СЕМЕЙСТВОТО

Име на родител/настойник	Възраст	Връзка	Семейно положение	Адрес/ информация за връзка

- 1. Социален статус на семейството**
- 2. Семейна среда и подкрепи**

Други данни :

Забележка: Информация за социалния статус на семейството и взаимоотношенията в него се получава в разговори с родителите/настойниците, с ученика, с други членове на семейството (по-големи братя и/или сестри и др.) при посещението на класния ръководител в дома на ученика.

III. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ОЦЕНКА

А) Основни проблемни зони

Б) Идентифицирани потребности и интереси

В) Ресурси/протективни фактори

Изготвил:

Кл.ръководител

Съгласувал:

Учител по

Учител-наставник

Дата/година:

Бележки към Индивидуалната оценка на риска от отпадане:

Въвеждането на Индивидуалната карта е продиктувано от необходимостта да се документира реалната ситуация за всеки ученик, да се опишат след проучване факторите на семейната, училищната и учебна среда, които поставят ученика в риск от образователни неблагоприятия и отпадане. Индивидуалната карта за оценка на риска се попълва от класния ръководител. Информацията се набира и обобщава след диагностициране на потребностите в началото на учебната година в консултация с учителите, които преподават в този клас. Класният ръководител прави проучване на семейната ситуация на ученика и записва в картата онези фактори на средата, които според него поставят ученика в потенциален риск от отпадане. Обобщената информация за ученика се споделя в методическите обединения и се изготвят мерки за подкрепа. Класният ръководител организира, координира, наблюдава и оценява процеса и резултатите от изпълнението на мерките за подкрепа.

Препоръки за попълване на Индивидуалната карта

Раздел I. Данни за ученика

В т.1. Важни събития от училищния живот на ученика, информацията включва отговорите на следните въпроси: Посещавал ли е детска градина? Сменял ли е училище, колко пъти и по какви причини? Има ли наложени наказания и какви? Има ли получени награди и за какво? Има ли прекъсване на училищното образование? Ученикът пътуващ ли е? Участва ли в ИКД, ИУД и клубове (във и извън училище? Интереси/предпочитания/таланти в определени познавателни области и практически дейности? Има ли регистрация в местни институции и комисии (МКБППМН, ДПС, Отдела за закрила на детето и др.? Ученикът със СОП ли е (информация от родителите)? Други важни събития, влияещи върху живота на ученика в училище? Класните ръководители, по своя преценка, могат да включат и други въпроси.

Т.2. Здравословно състояние на ученика, съдържа данни за физическия и психоемоционален статус на ученика, също така зависимости, вредни навици и др., препоръки и изисквания от страна на родителите, допълнени с наблюдения от страна учителите.

В т.3. Образование, се отразява:

А) Информация за учебни резултати от предходна година - завършен клас, среден успех, учебни предмети най-високи и най-ниски постижения, резултати от външното оценяване, поправителни изпити и резултати, от колко години ученикът е в това училище и друга информация, която класният ръководител прецени като важна.

Б) Диагностицирани образователни проблеми, например - проблеми с усвояването (изоставане с учебния материал), езикови трудности (не разбира обясненията и инструкциите на учителя), затруднения при самостоятелно или групово изпълнение на задачи и упражнения в клас (разчита на съучениците си или на групата), трудно чете (чете бавно, механично, без разбиране), пише бавно под диктовка, допуска много грешки, трудно създава логически последователен текст, затруднява се в следване на логиката при решаване на задачи, проблеми с концентрацията (вниманието), не умее да се подготвя самостоятелно за училище, и др. Установяването на образователните проблеми на децата в началото на годината чрез провеждане на входящи равнища по различните предмети осигурява основа за реалистично планиране на учебната работа и за посрещане потребностите и интересите на децата по всеки учебен предмет. Що се отнася до планиране

на допълнителни подкрепи за ученици в риск, колкото по-прецизно и подробно е попълнена тази рубрика от класните ръководители, толкова по-адекватни и надеждни ще бъдат планираните мерки за подкрепа.

Т.4. Социална интеграция на ученика. Чрез поведението на ученика в учебните и неучебни занимания, учителите и класните ръководители идентифицират нагласи, ценности, умения за междуличностно общуване с връстници и възрастни, решаване на проблеми, сътрудничество, работа в екип, взаимно уважение, създаване и спазване на правила и др. В тази рубрика от ключово значение е класните ръководители да идентифицират факторите на общностната среда (клас и училище), които поставят ученика в риск от отпадане. Такива фактори могат да бъдат: трудна адаптация към класа и училището, неумения за общуване, спонтанни реакции и конфликтни отношения с връстници, по-големи ученици и учители, неуважение, пренебрежение, изолация, незачитане на културните и езикови различия, подигравателно отношение и избягване и др.

Раздел II. Данни за семейството

Т.1. Социален статус на семейството. В тази рубрика се включва информация за социално-икономическия статус на семейството (работа, образование, квалификация, доходи, жилищни условия, развлечения и др.), която класните ръководители събират в разговори с родителите/настойниците и при посещение в дома на ученика. В Индивидуалната карта се записват установени факти, които могат да създадат условия за отпадане на ученика от училище. Например, родителите работят извън населеното място и за ученика се грижат роднини без особено влияние върху възпитанието му, ученикът е ангажиран в трудови дейности на семейството (работи, грижи се за възрастен или по-малки деца) и т.н.

В т.2. **Семейна среда и подкрепи** проучване на семейната среда е важно условие за спечелване доверието и активното участие на родителите като партньори на класния ръководител и училищния екип. В посещението в дома на ученика и в разговорите с родителите, класният ръководител може да установи, например доколко родителите могат да помагат на децата си в подготовката им за училище, какви са техните очаквания, интереси и претенции към училището, как конкретно могат да участват в живота на класа, какви са намеренията им за образователното бъдещето на детето и т.н. Общуването с родителите/настойниците осигурява информация за факти и характеристики на семейната и общностна среда, които могат да поставят децата в риск от ранно напускане на училище или обратно – да осигурят подкрепата на семейството за образователната кариера на детето.

Раздел 3. Заключителна оценка

Анализът е реалната основа за извеждане на основните проблемни зони, потребностите на ученика и необходимите ресурси за посрещането им. Класният ръководител обобщава информацията от Раздел I и Раздел II и формулира проблемите, които поставят ученика в риск от ранно отпадане от училище – образователни, поведенчески, проблеми, произтичащи от семейния статус и семейната среда, от общностната среда (клас, отбор, ИКД, училище) и др.

В рубриката – **Б) Идентифицирани потребности и интереси**, проблемите се трансформират в потребности от подкрепа, например – родителите/настойниците не могат да помагат при подготовка на уроците, ученика вкъщи (проблем) - ученикът има нужда от допълнителни упражнения по математика, поради изоставане с материала (потребност).

Рубриката **В) Ресурси/протективни фактори**, се попълва след координиране и обсъждане между класни ръководители и учители. Тази рубрика представлява програма за подкрепа на ученик в риск и в нея са определени вида и формата за подкрепа, отговорните специалисти, срокове за изпълнение, процедура за комуникация между членовете на екипа и индикаторите за измерване на резултатите. Програмата може да обхваща планирани подкрепи в рамките на ЗП, ЗИП, ИКД, ИУД и клубни форми, консултиране със специалисти, работа с родителите, инициране на подкрепа от страна на социалните служби, участие в местни и национални програми, сътрудничество с граждански организации и др.

Индивидуалната оценка на риска съдържа конфиденциална информация за ученика и семейството, поради което директорът определя реда и отговорностите свързани със съхранение и ползване на картотеката с индивидуалните оценки на учениците.